

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: **1. Ing. A.**, bytom J., **2. M.**, bytom S., **3. P.**, bytom B., **4. G.**, bytom R., **5. J.** bytom R., *právne zastúpení JUDr. J. advokátom, Advokátska kancelária L.* proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Považskej Bystrici**, Centrum 1/1, Považská Bystrica, za účasti Slovenského pozemkového fondu Bratislava, Regionálny odbor Považská Bystrica, Andreja Hlinku 29/3, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu zo dňa č.: H 08/00508-009-R/1028-BE1 zo dňa 7. apríla 2008, na odvolanie navrhovateľov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13Sp 27/2008-39 zo dňa 28. októbra 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. októbra 2008 č. k. 13Sp 27/2008-39 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d' a ľ š i e k o n a n i e.**

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne potvrdil rozhodnutie odporcu č. H 08/00508-009-R/1028-BE1 zo dňa 7. apríla 2008. Uvedeným rozhodnutím odporca rozhodol, že navrhovatelia nespĺňajú podmienky uvedené v § 3 ods. 1 písm. l/ a m/ zákona č. 503/2003 Z. z. na vrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za časti pozemku v katastrálnom území T. parc. č. X. stavebný pozemok a záhrada o výmere 584 m² z dôvodu, že pozemok bol vyvlastnený za náhradu a slúži na účel, na ktorý bol vyvlastnený.

Krajský súd v odôvodnení uviedol, že v správnom konaní nebolo preukázané, že by sa vyvlastnenie uskutočnilo bez vyplatenia náhrady. Finančná náhrada za vyvlastnené pozemky, výška ktorej bola určená podľa vtedy platných predpisov, bola vyplatená oprávneným osobám vo forme zloženia financií do finančného ústavu alebo súdneho depozitu, ktorý realizoval výplatu finančnej náhrady na to oprávneným osobám. To, že vyvlastňovacia náhrada nebola

vyplatená oprávneným osobám, a to z dôvodu, že vyvlastnené pozemky boli zaťažené ťarchami, ktoré bolo potrebné zo zloženej náhrady vyrovnat', alebo z dôvodu, že oprávnené osoby odmietli zloženú náhradu prevziať, mali preukázať navrhovateľa, ktorých v danom konaní zaťažovalo dôkazné bremeno (§ 5 ods. 1). Ďalej krajský súd uviedol, že v prejednáwanej veci bolo jednoznačne preukázané, že k vyvlastneniu došlo v roku 1961, stavba postavená na vyvlastnenom pozemku bola odpredaná fyzickej osobe až v roku 1968. Z uvedeného potom podľa názoru odporcu vyplýva, že účel vyvlastnenia bol naplnený.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľa. Žiadali, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 OSP zmenil a zrušil napadnuté rozhodnutie odporcu a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. Uviedli, že odvolanie odôvodňujú s poukazom na § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ OSP. Namietali, že nesúhlasia s právnym názorom krajského súdu na hodnotenie dôkazov a na dôkaznú povinnosť. Uviedli, že v praxi si nevedia predstaviť spôsob, akým by mali preukázať skutočnosť, že vyvlastňovacia náhrada vyplatená nebola, okrem ich tvrdenia, že nebola vyplatená. Poukázali na to, že dostatočne preukázali skutočnosť a jednu z reštitučných podmienok, a to, že im náhrada za vyvlastnenie vyplatená nebola. Túto skutočnosť oni uviedli v návrhu, teda že náhrada za vyvlastnenie im ani ich právnym predchodcom vyplatená nebola. V spise sa nenachádza dôkaz, ktorý by toto ich tvrdenie vyvrátil. Odporca totiž na vyvrátenie ich tvrdenia nevykonal žiadne dokazovanie, pretože ako sám uviedol, nepovažoval to za potrebné. Krajský súd nemal žiadny dôvod spochybňovať nimi vyprodukovaný dôkaz o nevyplatení náhrady, a už vôbec nie dôvod, tento dôkaz neuznať. Ďalej uviedli, že odporca nevykonal dokazovanie na vyvrátenie či potvrdenie ich tvrdenia o nevyplatení náhrady s odôvodnením, že to nebolo potrebné, pretože reštitučný dôvod vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila na účel, na ktorý bola vyplatená, vylučuje použitie reštitučného dôvodu, podľa ktorého k vyvlastneniu došlo bez vyplatenia náhrady. Tento postup odporcu, pretože vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, v dôsledku ktorého nebol riadne zisťovaný a zistený skutočný stav veci, a preto sa domáha zrušenia rozhodnutia odporcu. Navrhovateľa ďalej uviedli, že trvajú na námietke, že pozemok parcela č. X., ktorý bol v roku 1961 vyvlastnený, nikdy neslúžil na účel, na ktorý bol vyvlastnený. Aj v tejto časti rozhodol krajský súd na základe nesprávne zisteného skutkového stavu veci a na základe nesprávneho právneho posúdenia. Uviedli, že v konaní nebolo preukázané, že by dom, ktorý bol na vyvlastnenom pozemku postavený v roku 1961, bol predaný až v roku 1968. Takýto dôkaz sa v spise nenachádza. Podľa ich názoru je nepochybné, že v tomto prípade došlo k účelovému vyvlastneniu z podnetu vtedajšieho policajta J., ktorý býval v rodine vyvlastňovaných. Tento policajt zneužil KSMV SR k tomu, aby v prospech KSMV SR vyvlastnila susediaci

pozemok vyvlastiteľov s pozemkom, na ktorom mali postavený rodinný dom a v ktorom tento policajt býval, formálne za účelom postavenia domu pre potreby KSMV SR, v skutočnosti pre vlastnú osobnú potrebu, pretože nepochybne po postavení a skolaudovaní tohto domu ho získal od KSMV SR do svojho vlastníctva. Na záver vo svojom odvolaní uviedli, že sú presvedčení, že súbežne splnili dve podmienky, pre ktoré je im možné reštitučnú náhradu priznať, a teda podmienku, že náhrada za vyvlastnenie síce priznaná bola, v skutočnosti vyplatená nebola, ako aj podmienku, že vyvlastňovaná nehnuteľnosť, ktorá bola vyvlastnená za náhradu, existuje, ale nikdy neslúžila účelu, na ktorý bola vyvlastnená.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP s použitím § 246c vety prvej OSP), a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V predmetnej veci krajský súd ako súd prvého stupňa konal a rozhodoval o návrhu navrhovateľov 1/ až 5/; ktorým bol opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu v reštitučnom konaní, ktorého zákonnosť súd preskúmava podľa ustanovení tretej hlavy, piatej časti OSP (rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov).

Zákon č. 503/2003 Z. z. je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je spolu s ostatnými reštitučnými zákonmi zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Preto pri aplikácii jeho ustanovení treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Z ustanovenia § 1 tohto zákona vyplýva, že upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 a 39 zákona č. 330/1991 Zb.).

Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a b) lesný pôdny fond.

Predmetom vydania podľa zákona č. 503/2003 Z. z. sú pozemky, na ktoré neboli uplatnené reštitučné nároky, alebo boli uplatnené po ustanovenej lehote.

Z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že navrhovatelia 1/ až 5/ si podľa § 5 reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. uplatnili právo na navrátenie vlastníctva resp. právo na priznanie náhrady za pozemok – parcela č. X. katastrálneho územia T. podľa zákona č. 503/2003 Z. z.; z ktorej bolo vyvlastnených 584 m² za náhradu 467,20 Kčs (0,80 Kčs za 1 m²).

Rozhodnutím č. H 08/00508-009-R/1028-BE1 zo dňa 7.4.2008 odporca rozhodol tak, ako je uvedené vyššie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetný pozemok bol vyvlastnený za náhradu a slúži na účel, na ktorý bol vyvlastnený. Skutočnými vlastníkmi vyvlastnených pozemkov boli G., rod. H. a A. Pozemok bol vyvlastnený rozhodnutím ONV v Považskej Bystrici, Odbor výstavby a vodného hospodárstva č. Výst.6821/1960-330-A/10 zo dňa 2. marca 1961 pre Krajskú správu Ministerstva vnútra Banská Bystrica pod výstavbou OZ Domku. Náhrada bola určená podľa vyhlášky č. 258/1951 Úv. v sume 467,20 Kčs a vyvlastniteľ bol povinný náhradu zaplatiť do peňažného ústavu alebo súdneho depozitu Okresného súdu v Považskej Bystrici. Podľa stanoviska Ministerstva vnútra SR zo dňa 4. mája 2007 parcela č. X. slúžila na účel, na ktorý bola vyvlastnená. Doklady o tom, že náhrada za vyvlastnenie bola pôvodným vlastníkom uhradená spôsobom určeným v rozhodnutí o vyvlastnení, neboli predložené, nakoľko archív hospodárskeho odboru bývalej KS ZMV v Banskej Bystrici vyhorel v roku 1977 a na ministerstve vnútra sa písomnosti z tohto obdobia už nearchivujú. Vzhľadom na to, že navrhovatelia si uplatnili reštitučný nárok z dôvodov uvedených v § 3 ods. 1 písm. l/ a m/ zákona č. 503/2003 Z. z. a v konaní bolo preukázané, že vyvlastnenie sa uskutočnilo za náhradu a nehnuteľnosť slúži na účel, na ktorý bola vyvlastnená, odporca už nezisťoval v archívoch, či náhrada bola zložená do depozitu a či bola vyplatená vyvlastnením.

Toto rozhodnutie správneho orgánu navrhovatelia 1/ až 5/ napadli opravným prostriedkom na súde. Navrhovatelia v opravnom prostriedku uviedli, že spĺňajú podmienky na navrátenie vlastníctva k vyvlastneným pozemkom z dôvodov § 3 ods. 1 písm. l/ a m/, pretože pozemok neslúži na účel, na ktorý bol vyvlastnený. Na vyvlastnenom pozemku bol postavený rodinný dom pre príslušníka vtedajšej ZMV, čo navrhovatelia považujú za rozpor s vyvlastňovacím rozhodnutím. Ďalej uviedli, že vyvlastnenie sa síce udialo za náhradu, ale náhrada nebola navrhovateľom vyplatená a podľa ich názoru vylučovanie reštitučných dôvodov uvedených v § 3 ods. 1 písm. l/ a m/ zákona nemá logické odôvodnenie. Navrhovatelia na pojednávaní pred krajským súdom tvrdili, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a ďalej preto, že sa nemali možnosť vyjadriť ku všetkým podkladom rozhodnutia, najmä k listu Ministerstva vnútra SR zo 4. mája 2007.

Vzhľadom na charakter tzv. reštitučných zákonov, ktorých poslaním je (pri splnení zákonných predpokladov) odstránenie krívd minulosti, treba mať za to, že účinné uplatnenie nároku má za následok zákonnú povinnosť správneho orgánu skúmať, či je daný niektorý z reštitučných dôvodov uvedených v § 3 ods. 1 reštitučného zákona.

Aj keď nie je úlohou správneho súdu namiesto správneho orgánu vykonávať dokazovanie za účelom zistenia skutkového stavu, meniť či nahrádzať dôvody preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu, na to, aby krajský súd v danej veci mohol prevziať skutkový a právny záver odporcu, musel by sám vykonať dokazovanie v zmysle ustanovenia § 250i ods. 2 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP.

Dokazovaním v správnom súdnictve nie je hodnotenie obsahu spisu administratívneho orgánu správnym súdom.

Odvolací súd považuje tiež za potrebné konštatovať, že krajský súd sa dostatočne a vyčerpávajúcim spôsobom nevysporiadal s námietkami, ktoré uplatnili navrhovatelia v podanom opravnom prostriedku.

Takýmto postupom súdu bola účastníkom konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožní účastníkov konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva.

Procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 OSP totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite, skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktorým súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nielen odkazovať na

určité časti zákonov (napr. rozsudok ESĽP Ruiz Torija proti Španielsku z 9.12.1994).

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu a ani z obsahu spisového materiálu nie je totiž zrejmé, z čoho vychádza krajský súd pri konštatovaní, že „finančná náhrada za vyvlastnené pozemky, výška ktorých bola určená podľa vtedy platných predpisov, bola vyplatená oprávneným osobám vo forme zloženia financií do peňažného alebo súdneho depozitu, ktorý realizoval výplatu finančnej náhrady na to oprávneným osobám. Rovnako z odôvodnenia rozsudku krajského súdu a ani z obsahu spisového materiálu nie je zrejmé, z čoho vychádzal krajský súd pri svojom závere, že „stavba postavená na vyvlastnenom pozemku bola odpredaná fyzickej osobe až v roku 1968“, keď uvedená skutočnosť nevyplýva ani z vyjadrenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v liste č. p.: SE-191-225/EO-2007 zo 4. mája 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a § 250ja ods. 3 veta druhá OSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znovu v medziach podaného opravného prostriedku, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľov a znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie aj riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 17. februára 2010

JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth